

Motion till riksdagen 2005/06: MJ18

**av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m)
med anledning av skr. 2005/06:87**

Den övergripande strategiska inriktningen av kommande landsbygdsprogrammet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige fullt ut skall dra nytta av LBU-stöden, vilket kräver full medfinansiering från svensk statsbudget.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att LBU-stöden skall adderas till nationella stöd och ersättningar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att LBU skall ha sin tyngdpunkt i stöd till vallodling.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inriktningen på stöden i det nya programmet bör vara att de skall gå till aktivt livsmedelsproducerande företag.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att LBU-programmet inte skall användas för att särskilt gynna alternativt producerade livsmedel.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kostnader för att uppnå de nationella miljömålen skall finansieras genom nationella medel, inte med gemenskapsmedel.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om begränsning av branscher som får del av LBU-stöden.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en regional anpassning av stöden inte får leda till konkurrensnedvridning av produktionsförutsättningarna.

Inledning

Föreliggande skrivelse rör den del av den gemensamma jordbrukspolitiken som skall användas som stöd till landsbygdsutveckling. Därmed är den och

Fel! Okänt namn på

dess förslag något begränsade. Våra förslag kommenterar därför enbart skrivelsen. Vi har under allmänna motionstiden hösten 2005 utvecklat vår politik för landsbygden i riksdagsmotion 2005/06:N309. För att få en fullständigare bild av Moderaternas politik på området hänvisar vi till den och förslagen däri.

Avgörande för att människor skall kunna leva och bo på landsbygden är att de kan försörja sig. Det betyder att företagsvillkoren är avgörande för landsbygdens utveckling.

De företag som naturgivet finns på landsbygden är företag med verksamhet som har sin grund i de areella näringarna. Det betyder att förutom allmänna företagsvillkor är det av betydelse vilka villkor som de gröna näringarna verkar under. Skogsbruk och skogsindustri är en betydande del av Sveriges näringsliv och står för en stor del av nettoexportvärdet. Skogen växer över en stor del av Sveriges yta och är därför mycket viktig för glesbygden. Det svenska skogsbruket klarar sig än så länge väl i en hård internationell konkurrens. Skogsbruket styrs av lagstiftningen vad gäller skötsel och miljö. Däremot behövs det inga bidrag eller andra stöd för att den näringen skall klara den internationella konkurrensen.

Jordbruket är den andra stora areella näringen. Den omfattas av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP). Jordbruket är den näringsgren där stöd och regleringar har störst omfattning. CAP har gått från att vara ett rent stöd och skydd för livsmedelsproduktion till att också omfatta andra stödformer. Landsbygdsprogrammet (LBU) är ett sådant, vilket efter översynen av jordbrukspolitiken fått en större omfattning. Då CAP är gemensam för all jordbruksproduktion i hela EU är det viktigt att nationella särregler inte medför alltför olika förutsättningar för livsmedelsproduktion om man vill ha kvar jordbruksproduktion i landet. I skrivelsen konstaterar regeringen att svenska regler medför avsevärda nackdelar för svenskt jordbruk. Detta är i sig ingen nyhet utan konstaterades redan för ett decennium sedan av en offentlig utredning, den så kallade Björckska utredningen (SOU 1997:67). Regeringen berömmar sig av att ha minskat en del av de nackdelar som beror på höga produktionsmedelsskatter. Trots detta är det fortfarande mycket som återstår innan villkoren härvidlag är i paritet med de närmaste konkurrentländerna. Den höga skatten på växtnäring är ett tydligt exempel. Det är inte enbart skatter som medför konkurrensnackdelar jämfört med andra länder. Ett par andra exempel är kostnader för djurhållningsregler och tillämpning av miljöregler.

Regeringens politik på jordbruksområdet har medfört att svensk landsbygd utvecklats mer negativt än den skulle behövt göra. Detta gäller särskilt i de delar av landet där jordbruket, direkt och indirekt, svarar för en betydande del av sysselsättningen.

LBU har flera motiv. Ett motiv är att skapa möjlighet för att ersätta de så kallade kollektiva tjänster som jordbruket sägs utföra. Landskapsbild är en sådan tjänst, bas för så kallad biologisk mångfald är en annan. LBU skall också ta till vara den regionalpolitiska delen i CAP. Jordbruket bedrivs över stora ytor och i regioner där alternativen till försörjning är få. Tidigare försökte man upprätthålla sysselsättningen i dessa regioner genom höga priser på jordbrukets produkter. I den alltmer avregleringsvänliga miljön med pågående

WTO-förhandlingar blir detta förhållningssätt omöjligt. Slutligen skall också LBU användas för att stimulera till lägre miljöbelastning från jordbruket.

Dessa tre ben, företagsutveckling, miljö och regionalpolitik, återfinns som grund i förslaget till nytt landsbygdsprogram.

Vår syn på landsbygden

Hur landsbygd skall definieras finns det olika uppfattningar om. Hur man definierar den har viss betydelse för vilka åtgärder som det offentliga skall rikta mot just de människor som bor på landsbygden.

Helt avgörande för att man skall kunna bo och verka överallt i Sverige är tillgången på goda kommunikationer. Ett utbyggt och väl underhållet vägnät är allra viktigast eftersom bilen i praktiken är det enda möjliga transportmedlet för de flesta som bor utanför tätorter. Därför får heller inte bilen bli alltför dyr att använda.

Befolkningsstrukturen på landsbygden medför också svårigheter att tillämpa de system för vård och omsorg som ofta fungerar väl i tätorterna. Småskalighet och flexibilitet vad gäller till exempel barnomsorg kan vara en nyckel till att småbarnsfamiljer över huvud taget kan bo på landsbygden. Detsamma gäller för hemtjänsten. Därför får inte offentliga bidrag eller regler förhindra lösningar som går att tillämpa på landsbygden.

Avgörande är också att människor kan försörja sig. Goda transportmöjligheter ökar den tillgängliga arbetsmarknaden. Få är dock beredda att åka mer än en timme till sitt arbete. Basen för försörjning i glesbygd måste därför vara företag som finns på plats och som ger utkomst och sysselsättning till dem som bor i närheten. Fungerande telefonförbindelser, mobila som fasta, är viktiga också på landsbygden, liksom tillgång till säkert fungerande och rimligt snabbt Internet.

Det krävs företagsamma människor för att starta företag. Särskilt tydligt är det på landsbygden. De allmänna villkoren för företag, i synnerhet för småföretag, måste därför vara goda. En viktig fråga är försörjningen av riskkapital. Utanför de expansiva delarna av Sverige är det till och med svårt att in-teckna bostäder och i än högre grad företagsbyggnader. Riskkapitalförsörjningen är en nyckelfaktor för landsbygdens utveckling.

Ett annat viktigt hinder för utvecklingen är attityden där man själv och omgivningen lyfter fram besvär och risker i stället för möjligheter. Särskilt besvärlig är attityden från kommunala och statliga myndigheter som alltför ofta betraktar företagaren med misstänksamhet och som en potentiell brottsling. Landsbygdsföretagen är som grupp särskilt utsatta eftersom verksamheterna ofta har sin grund i de areella näringarna. Enbart genom att ta stora arealer mark i anspråk har de areella näringarna påverkan på miljön. Miljölagstiftning och dess tillämpning har därför stor betydelse, oavsett om det är jord eller skog som är basen i företaget. Har företag därtill djur utsätts det för Djurskyddsmyndighetens granskningar. Aktuella exempel visar att företag

Fel! Okänt namn på

också med mycket god djurhållning kommer att tvingas lägga ner efter myndighetens tillämpning av sina regler.

För en hållbar utveckling också på landsbygden är det viktigt att alla tre delarna, den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga, samspelar. Detta är grunden i både Agenda 21-arbetet och Lissabonöverenskommelsen. Tyvärr har regeringen valt att i hög grad bortse från de två förstnämnda. Därmed har offentligt fokus mer kommit att bli restriktioner för utvecklingen på grund av miljöskäl i stället för att underlätta för boende och företagande.

I skrivelsen nämns en del av de institutionella bekymmer som småföretag på landsbygden har. Under hela sitt regeringsinnehav har emellertid inte regeringen åtgärdat något av dem, trots att kännedomen funnits länge.

Allians för Sverige har presenterat flera förslag till bättre villkor för företagande i rapporten ”En rivstart för Sverige”. Om dessa genomförs kommer flera viktiga steg för att underlätta företagande på Sveriges landsbygd att tas.

Landsbygdsprogrammet i dag

Dagens landsbygdsprogram löper på sista året. Det omfattar i Sverige närmare 4 miljarder kronor. Cirka en tredjedel används till att förbättra villkoren för jordbruket (vallstöd och LFA), nästan lika mycket används till olika miljöåtgärder, 15 procent går till produktionsstöd för alternativt producerade livsmedel och slutligen går en femtedel till olika företagsrelaterade stöd.

Vad gäller omfattning och finansiering är det viktigt att de möjligheter som EU:s ramar via tilldelning av medel ger Sverige utnyttjas fullt ut. Det kräver medfinansiering från Sverige där medel från statsbudgeten är viktigast. Genom att vara restriktiv med budgetmedel till landsbygdsprogrammet minskar återflödet av medel från EU till Sverige. Detta ökar nettoflödet av medel från Sverige till EU.

En del av de medel som faktiskt används till medfinansiering tas direkt från skatterna på växtnäring och växtskydd. Detta innebär att jordbruket självt står för medfinansiering av sitt eget stöd. Förfaringsättet ger svenskt jordbruk ytterligare nackdelar gentemot konkurrentländerna. Vi finner detta extremt olyckligt och kan inte acceptera att så sker.

Kommande landsbygdsprogram

I skrivelsen redogör regeringen för inriktningen på kommande program och de principer som den avser att lägga till grund för den svenska tillämpningen av programmet.

Regeringen stöder sig på delbetänkanden från Landsbygdsutredningen och Skogsutredningen.

Landsbygdsutredningen föreslog i enighet en fördelning av medel mellan de tre så kallade pelarna. Detta har vi ingen invändning mot, vilket innebär att

Fel! Okänt namn på

vi delar uppfattningen att det område som skall bidra till förbättring av miljön och landskapet bör prioriteras.

Viktigt för Sverige är att jordbruket inte får ytterligare konkurrensnackdelar av den nationella fördelningen av LBU-stödet. Jordbruksproduktion i stora delar av Sverige har nackdel av vårt klimat. Detta motiverar en stor del av LBU-stödet. Det är rimligt att de företag som har dessa nackdelar också får tillräcklig kompensation genom LBU. I stort sett i hela Sverige har mjölkproduktion en nackdel jämfört med större delen av EU, eftersom vi har sämre förutsättningar för majsodling. Därför har vi tillåtelse att ge stöd till vallodling. Odling av fleråriga vallar minskar också läckage av näringsämnen till vatten. Tillsammans är detta motiv för att tyngdpunkten i LBU läggs på vallstödet, vilket ger positiva effekter på miljön och produktionen av mjölk och kött.

Det bör övervägas om ett villkor för stöd skall vara aktiv djurhållning. Då vinner man att betesmarker hålls öppna. Därtill vinner man att företag som aktivt producerar livsmedel nås av stöden. Generellt bör inriktningen på stöden i det nya programmet vara att de skall nå just det livsmedelsproducerande jordbruket.

Vallstödet bör ges utan koppling till produktionsmetod. Stödet till alternativ produktion bör därför minskas jämfört med i dag. Den ökning som skrivelsen förutskickar avvisas. Vi är motståndare till att man på politisk väg ställer upp mål för hur stor andel av livsmedelsproduktion eller åkeranvändning som skall ske med den ena eller andra produktionsmetoden. Detta bör avgöras av efterfrågan på produkterna. Något mål skall därför inte finnas för ekologisk produktion. Vi underkänner detta som fördelningsgrund för stödmedel från EU.

Det är viktigt att medlen för LBU inte plottras bort på flera otydliga projekt. Risken ökar ju fler områden och branscher som kan komma i fråga för att få ta del av medlen. Det är därför viktigt att de areella näringarna är huvudavtäckta av stödet. En utökning till flera branscher som förutskickas i skrivelsen är olycklig.

LBU-medlen bör i huvudsak inte användas till kunskapsuppbyggnad för jordbruksdrift generellt. Inte heller om det gäller ökade kunskaper om växtnärläcksage. Detta bör vara en nationell angelägenhet utöver LBU.

Skrivelsen andas en vilja att LBU skall användas för att uppfylla nationella mål för miljöpolitiken. Detta är enligt vår mening en felsyn. De nationella miljömålen bör uppnås genom nationella åtgärder, inte gemenskapsåtgärder. Naturligtvis skall inte LBU-programmet tillåtas motverka miljömålen. Bidrar LBU-programmet, också till att uppfylla miljömålen är det bra, men får ses som en bieffekt av programmet inte som en huvudinriktning. En del av miljöersättningarna i LBU är som regeringen påpekar viktiga för att uppnå vissa miljö kvalitetsmål. Det bör klarläggas hur dessa mål kan nås med ett mer produktionsinriktat stöd än dagens.

Skogsproduktion och skogsbruk omfattas inte av gemensamhetspolitik i dag. Därför skall inte skogsbruket få del av LBU-medel. Återigen skall eventuell ersättning för områden som undantas från skogsbruk av till exempel naturvårdsskäl ske via andra nationella anslag. Däremot skall givetvis skogs-

Fel! Okänt namn på

företag inte diskvalificeras, utan som alla andra företag i LBU-områden kunna dra nytta av tillåtna stöd om kriterierna för att erhålla dem uppfylls.

Regeringens förslag om att åtgärderna i landsbygdsprogrammet skall utformas och tillämpas med hänsyn till olika förutsättningar i olika regioner kan först verka vara invändningsfritt. Emellertid får inte detta leda till att förutsättningarna blir så olika att konkurrensen mellan landsbygdsföretagare med likartad produktion snedvrids beroende på var i landet man har sitt företag.

Från och med nästa programperiod måste Sverige fullt ut delta i EU:s landsbygdsprogram. Det kräver att programmet medfinansieras fullt ut och att jordbruket till ingen del själv finansierar sitt EU-stöd.

Som alla EU- program får inte heller LBU användas för att ersätta nationella eller regionala stöd. LBU skall adderas till tillåtna svenska stöd.

Stockholm den 27 februari 2006

Catharina Elmsäter-Svärd (m)

Lars Lindblad (m)

Cecilia Widegren (m)

Anders G Högmark (m)

Jeppé Johnsson (m)

Bengt-Anders Johansson (m)

Jan-Evert Rådström (m)

Ola Sundell (m)